

До спеціалізованої вченої ради Д 26.503.01
Науково-дослідного інституту публічного
права (03035, м. Київ, вул. Г. Кірпи, 2-а).

ВІДГУК

**офіційного опонента - доктора філософії в галузі права Козлової Юлії
Сергіївни на дисертацію Собка Максима Олеговича на тему:
«Адміністративно-правові засади організації та функціонування
агропромислового комплексу України», поданої на здобуття наукового
ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 –
адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Оскільки права і свободи людини і громадянина визначають зміст і спрямованість державної політики, а право на зайняття підприємницькою діяльністю та на природокористування є невід'ємним елементом відповідного статусу, на нашу думку, на сьогоднішній день найбільш актуальними є питання організації функціонування агропромислового комплексу України, а також пошук нових проблем його діяльності та розроблення ймовірних шляхів вирішення вже виявлених неточностей. При цьому належить зауважити, що вичерпна кількість нормативно-правових актів, а також їх несистемність та розпорошеність, що зумовлює проблемні питання в процесі правового регулювання, а також широкий плюралізм думок вчених і дослідників щодо шляхів врегулювання зазначених неточностей, з новою силою загострюють актуальність зазначеної тематики та створюють передумови для її подальшого дослідження.

Теоретичним підґрунтям для дослідження проблематики щодо організації та функціонування агропромислового комплексу України в цьому напрямку стали праці таких дослідників, зокрема: В. Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурки, Ю.П. Битяка, О.Г. Боднарчука, І.П. Голосніченка, О.Ю. Дрозда,

О.В. Джафарової, Р.А. Калюжного, О. М. Музичука, А.Т.Комзюка, А.О.Селіванова, С.О. Шатрави та інших. Віддаючи належне досягненням вказаних науковців, вважаємо за можливе запропонувати та обґрунтувати авторський підхід до формування теоретичного підґрунтя до організації та функціонування агропромислового комплексу з позицій адміністративно-правової науки.

Таким чином, потреба в оновленні теоретичних та практичних підходів до визначення специфіки організації та функціонування агропромислового комплексу України, пошуку і застосуванні нового наукового інструментарію, соціально-правова обумовленість і визначає актуальність дослідження.

Мета дисертаційної роботи, на мою думку, сформульована вірно та точно, а завдання детально та змістовно розкривають всі необхідні наукові компоненти, а саме: визначити поняття та значення агропромислового комплексу України як об'єкта адміністративно-правового регулювання; окреслити напрями організації та функціонування агропромислового комплексу в контексті забезпечення національної безпеки; розкрити нормативно-правовий масив регулювання організації та функціонування агропромислового комплексу України; окреслити систему суб'єктів організації та функціонування агропромислового комплексу України; розкрити зміст адміністративних процедур здійснення санітарних та фіто санітарних заходів; охарактеризувати адміністративні процедури регуляторної політики в агропромисловому комплексі України; з'ясувати зміст адміністративних процедур в сільськогосподарській дорадчій діяльності; визначити особливості адміністративно-правового регулювання організації фермерства та кооперації; розкрити поняття та види державно-правових гарантії підтримки агропромислового комплексу України; сформулювати шляхи удосконалення адміністративного законодавства в частині адміністративно-правового інструментарію організації та функціонування агропромислового комплексу України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Висловлені дисертантом

наукові висновки, положення, рекомендації, що логічно відображуються у висновках до розділів та загальному висновку до дисертаційного дослідження є повними та науково обґрунтованими на достатньому рівні для такого виду робіт. М.О. Собко досягнув поставлену мету завдяки логічно побудованим підходам до поетапного розв'язання всіх завдань, що дозволило комплексно підійти до формулювання висновків і рекомендацій за результатами дисертаційного дослідження.

В результаті проведеного дослідження сформульовано нові наукові положення й висновки, запропоновані особисто здобувачем, зокрема уперше: з метою комплексного забезпечення організаційного процесу у сфері агропромисловості запропоновано укласти комплексний стратегічний план унесення змін до законодавства України у сфері агропромисловості (всіх її формах і видах), що врахував би прогалини функціонування в різних векторах, потребу формування загального розуміння концепту внесення змін до відповідних положень в контексті вступу України до Європейського Союзу, а також безпекової обстановки в державі; визначено і встановлено що до кола напрямів організації та функціонування агропромислового комплексу, в контексті забезпечення національної безпеки, належить віднести три конкретні вектори, що логічно обґрунтовується трьома нерозривними етапами в структурі функціонування агропромислового комплексу, котрі формують собою систему вирощування сировини, механізм її обробки та зберігання, а виробництва кінцевої продукції та її реалізацію, оскільки нерозривний цикл усіх зазначених елементів та їх взаємопов'язаність і формують сутність і зміст агропромислового комплексу, як важливого елементу системи забезпечення стійкості національної безпеки; обґрунтовано позицію про те, що державно-правове гарантування в сфері агропромисловості в умовах сучасної ринкової економіки, триваючої збройної агресії росії проти України, а також широкомасштабних заходів із відбиття зазначеної агресії, потребує коригування та переорієнтації на надання та забезпечення функціонування широких програм грантової підтримки, що дозволяють підприємствам

установам і організаціям із агропромислової сфери безперешкодно та безпечно функціонувати на благо економіки України.

Автором констатується застосування широкого науково-методологічного інструментарію, що логічно відображено крізь текст усього дисертаційного дослідження та полягає у використанні як загальнонаукових методів пізнання правової матерії так і специфічної методології, притаманної юридичній науці.

Науково-теоретичне підґрунтя дисертації становлять праці фахівців у галузі загальної теорії держави і права, управління, адміністративного права інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною базою дисертації є Конституція України, законодавчі акти України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постанови Верховної Ради України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України щодо формування та реалізації аграрної політики в Україні. Інформаційну базу дослідження становлять політико-правова публіцистика, проекти нормативних актів, довідкові видання, статистичні матеріали діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Методи групування та структурно-логічний допомогли визначити коло державно-правових гарантій підтримки агропромислового комплексу України (підрозділ 3.1.). Системно-структурний метод уможливив характеристику підходів до розвитку адміністративного законодавства в частині окреслення пріоритетних напрямів організації та функціонування агропромислового комплексу України (підрозділ 3.2.). За допомогою гносеологічного методу дослідження було з'ясовано поняття, особливості, завдання та принципи адміністративно-правового механізму організації та функціонування агропромислового комплексу України (підрозділ 1.1.).

Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження, на мою думку, сформульовані відповідно до вимог МОН України. *Об'єкт дослідження* – сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі організації та функціонування агропромислового комплексу України. *Предмет*

дослідження – адміністративно-правові засади організації та функціонування агропромислового комплексу України.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків та рекомендацій. Достовірність і новизна наукових положень та рекомендацій, викладених в дисертаційному дослідженні М.О.Собком не викликають заперечень, оскільки дисертант використав широкий пласт наукових праць визнаних українських та закордонних дослідників, а також вправно поєднав надбання юридичної науки і практики, що відображається в положеннях праці. Положення, викладені дисертантом є своєчасними та актуальними, чітко формулюють розуміння проблематики окресленого об'єкта та предмета та можуть бути застосовані під час подальших наукових пошуків. Використання значної кількості рішень судів і практики правозастосування в указаній сфері дії адміністративно-правового механізму дозволило автору цементувати власну позицію та звертати увагу на те, що окремі надбання юридичної науки не відповідають сучасним реаліям – себто критично ставитись до тих чи інших позицій дослідників.

У першому розділі **«Теоретико-правові засади організації та функціонування агропромислового комплексу України»**, автором проаналізовано: поняття та значення агропромислового комплексу України як об'єкта адміністративно-правового регулювання; напрями організації та функціонування агропромислового комплексу в контексті забезпечення національної безпеки; нормативно-правовий масив регулювання організації та функціонування агропромислового комплексу України; систему суб'єктів організації та функціонування агропромислового комплексу України.

У другому розділі дисертації **«Особливості організації та функціонування окремих напрямів агропромислового комплексу України»**, автором: розкрито зміст і сутність адміністративних процедур здійснення санітарних та фіто санітарних заходів; охарактеризовано адміністративні процедури регуляторної політики в агропромисловому комплексі; обґрунтовується низка важливих адміністративно-правових особливостей щодо адміністративних процедур у

сільськогосподарській дорадчій діяльності; виокремлено особливості адміністративно-правового регулювання організації фермерства та кооперації.

У третьому розділі дисертації **«Шляхи удосконалення адміністративно-правового регулювання організації та функціонування агропромислового комплексу України»**, автором: розкрито зміст і сутність державно-правових гарантій підтримки агропромислового комплексу України; визначено розвиток адміністративного законодавства в частині удосконалення адміністративно-правового інструментарію організації та функціонування агропромислового комплексу України.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки і рекомендації впроваджені та використовуються у нормотворчій діяльності, науковій діяльності, освітньому процесі та практичній діяльності, що підтверджується актом впровадження Науково-дослідного інституту публічного права.

Повнота викладення положень дисертації та в опублікованих працях. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Проблемні питання юридичної науки в контексті реформування правової системи України» (м. Київ, 19–20 жовтня 2022 р.), «Правові проблеми сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 25–26 січня 2023 р.), «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення» (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.), «Науково-практичні засади розвитку юридичної науки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 15–16 лютого 2023 р.), «Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства» (м. Київ, 20–21 квітня 2023 р.).

Дотримання академічної доброчесності. У дисертаційному дослідженні належним чином використано надбання інших дослідників і в тому числі інформацію з відкритих джерел – тобто, з відповідним посиланням на них і вірним їх оформленням за державними стандартами у вигляді списку

використаних джерел. Крім цього, дисертаційна праця містить більш як 200 пунктів списку використаних джерел, що підтверджує широту опрацювання всіх необхідних для обґрунтування науково-теоретичних позицій і засвідчує дотримання принципів академічної доброчесності.

Водночас актуальність та ґрунтовність дослідження М.О. Собка, логічно обумовлює дискусійність окремих, визначених у дисертаційній праці питань, наприклад:

1. За змістом підрозділу 1.2 «Напрями організації та функціонування агропромислового комплексу в контексті забезпечення національної безпеки» дисертаційного дослідження, здобувач, спираючись на досвід США, Канади та держав, що входять до ЄС зазначає «сфера сільського господарства є надзвичайно важливою в контексті національної безпеки, оскільки крізь призму норм і положень Конституції України - земля і надра України є національною цінністю та охороняються державою. Крім цього, важливим є підкреслити той контекст, що агресор, який розв'язав широкомасштабну війну - російська федерація має безпосередньою ціллю захоплення земель, і саме тому, важливість сільського господарства та виробничо-технічне й інше обслуговування відповідних земель, що відноситься до структури агропромислового комплексу в контексті національної безпеки України набуває неабиякого значення», проте, на моє власне переконання, більш ґрунтовного та комплексного підходу потребувало б дослідження міжнародного досвіду функціонування агропромислового комплексу України, що дозволило б більш суттєво обґрунтувати науково-теоретичні положення висновків.

2. У розділі 2 «Особливості організації та функціонування окремих напрямів агропромислового комплексу України», автором розкрито зміст і сутність адміністративних процедур здійснення санітарних та фіто санітарних заходів, регуляторної політики в агропромисловому комплексі, в сільськогосподарській дорадчій діяльності, а також особливостей адміністративно-правового регулювання організації фермерства та кооперації.

Водночас, на мою думку, автором обрано не досить системний підхід до аналізу особливостей організації та функціонування окремих напрямів агропромислового комплексу України, оскільки механізм організації діяльності, складається не лише з адміністративних процедур, а містить в собі комплекс процесів, що втілюють адміністративно-правове регулювання. Більш обґрунтовано зазначені елементи утвердили б теоретико-правові засади дослідження будучи дещо систематизованими за певними класифікаційними ознаками, прийнятими в національному праві.

3. У підрозділі 3.1 «Державно-правові гарантії підтримки агропромислового комплексу України» автором розкрито зміст і сутність ідеї гарантування правових відносин у державно-правовому ладі, що втілюється в конкретних нормативно-правових актах, котрі забезпечують адміністративно-правове регулювання відповідного сектору державного управління. Чітке формулювання державно-правових гарантій у нормативно-правових актах, що забезпечують адміністративно-правове регулювання агропромислового комплексу України забезпечує можливість втілення в життя відповідних нормативних приписів.

Водночас, на мою суб'єктивну думку, важливим у контексті практичного застосування є подальші перспективи застосування даного інституту та ймовірні його недоліки, в той час як дисертантом розкрито загальну структуру його застосування та особливості в контексті об'єкта та предмета дослідження.

Висловлені зауваження не ставлять під сумнів оригінальність та довершеність отриманих Собком М.О. наукових результатів і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, а навпаки, ще раз підкреслюють своєчасність та значущість презентованого дослідження.

ВИСНОВОК

Вивчення дисертації «Адміністративно-правові засади організації та функціонування агропромислового комплексу України» свідчить про те, що робота в цілому відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів,

затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор Собко Максим Олегович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

**Заступник начальника відділу
документування управлінської діяльності
апарату Полтавської обласної
державної (військової) адміністрації,
доктор філософії в галузі права**

Юлія КОЗЛОВА

Директор О.С. Державної
Заступник

Заступник начальника
Відділу управління персоналом
Полтавської обласної державної адміністрації
Відділ управління персоналом

